

Рідний курінь. – 1917. – 3 грудня.

Taras Vintskovs'kyi

Ivan Lypa and Vil'ne (Free) Cossackdom

The publication of document relates the activities of such well the known Odessa political figure as Ivan Lypa, who in the years of revolution expressed out opinion on a rational form of organization of Vil'ne Cossackdom in Ukraine. The results of the research are to wide circle of readers.

УДК 93(477.7)

Вергілій Ріцко

**ІСТОРИЧНІ ПІСНІ, ЗІБРАНІ В СЕЛАХ НА ТЕРИТОРІЇ
КОЛИШНЬОЇ ЗАДУНАЙСЬКОЇ СІЧІ (ДОБРУДЖА, РУМУНІЯ)
у1976-1978 рр.**

Читачеві пропонуються до уваги варіанти українських історичних пісень, які були збережені і записані автором протягом 1976-1978 рр. в українців - жителів (можливо нащадків задунайців) сучасних сіл у Добруджі (Румунія), на території колишньої Задунайської Січі.

1. “Пісня про Івана Богуна”

Ой з-за гори чорна хмара, Мов хвиля, іде, То ж не хмара, то ж не чорна, Запорожців Богун веде, Та на вражих турків Коло трьох могил.- Уже по тих яниченьках Та й пугач завив. Серед ночі в Дикім полі Рушниці ревіли,	А в Очакові туркині Та від страху мліли. Ой у середу ізвечора Турків обступали, А в п'ятницю до полудня Всіх упень рубали. Ой наточив Іван Богун Невірам вина, Та було ж їх сорок тисяч, А тепер нема.
--	---

Записано 1976 р. в с. Чаталкіой від Миколи Петренка, 68 років.

2. “Пісня про козака Супруна”

Ой не знав козак, Ой не знав Супрун, А як славоньки зажити, Гей, зібрав військо Славне запорізьке Та й пішов орду бити. Ой у неділю рано-раненько Супрун із ордою стявся, А в понеділок, в обідню годину,	Сам в неволеньку попався. “Ох і ти, козаче, козаче Супруне, А де ж твій вороний кінь?” “ Гей, кінь мій в хана на припоні, Сам я, молодий, в неволі. Ох, виведіть мене, виведіте На Савур могилу,
---	--

Гей, нехай стану-гляну

Я на мою Україну”.

Записано 1976 р. в с. Чаталкію від Миколи Петренка, 68 років.

3. “Морозенко”

Ой Морозе, Морозенку,
Ти, славний козаче,
За тобою, Морозенку,
Вся Вкраїна плаче.
Не так тая Україна,
Як тая дівчина,
А не так тая дівчина,
Як рідная мати.

Не так тая Україна,
Як гордое войсько.

-Ходім стара, стара Морозихо,
Мед- горілки нап’ємося !

- А щось мені, миле браття,
Мед- горілка не п’ється,
Під царськими воротами
Швед з ордою б’ється.

- Нехай б’ється, рубається,-
Він у тому кохається
Од Кракова аж до Львова
Аж кров річкою ллється.

Ой з-за гори з-за крутої
Горде восько виступає,
Попереді мій син Морозенко
Сивим конем виграває.

- Іди, іди ти, мій коню,
Іди тихою ходою,
Зустрінемось у Вердері
Славним військом з ордою.

Ой впіймали Морозенка
У неділю рано,

Та й вивели Морозенка
На крутую гору.

Та й підняли Морозенка
На три штихи вгору.

Дивись, дивись, Морозенку,
На Вкраїну свою!

- А вже мені, милі брати,
В Україні не бувати,
Отця, неньки не видати !

Записано 1976 р. в с. Нижній Дунавець від Кузьми Конона, 66 років.

4. “Сходе місяць між горами”

Сходе місяць між горами,
Нас скували кайданами.
Кайдани ми їх порвали,
Українцям волю дали.
Дали волю ще й слободу
Українському народу.

- Устань, старость, пробудися
На твій народ подивися.
Як твій народ тут бідує,
Він по тюрмах голодує.
Голодує день і ночі,
Виплакує свої очі.

Записано 1978 р. в с. Чукурова від Василя Вакентія, 48 років.

Vergiliy Ritsko

***Historical songs collected in villages on territory of former
Zadounays’ka (Trans-Danube) Sich (Dobroudga, Romania) in 1976-
1978***

To the reader the variants of the Ukrainian history songs which were well-kept and written down during 1976-1978 at Ukrainians - habitants (it is

possible descendants of zadounaytsiv) of modern villages in Dobroudgi (Romania) are offered into account, on territory of former Zadounays'ka Sich.

РЕЦЕНЗІЇ, ІНФОРМАЦІЯ

УДК 281.9 (477.7)

Олена Бачинська

ВРАЖЕННЯ ВІД “ЧЕРВОНОГО КОНЯ” [Рец.: Сас П.М. Петро Конашевич-Сагайдачний: молоді роки. – К., 2006. – 286 с.]

Перед нами монографія провідного науковця сучасної України Петра Михайловича Саса. Перший погляд і інтерес відразу привертає назва – молоді роки одного з найпопулярніших персоналій української історії – гетьмана Петра Конашевича–Сагайдачного. Молоді роки, отже буде продовження. Ще більш інтригує обкладинка, на якій зображена картина К.С.Петрова–Водкіна “Купання червоного коня”. Перші асоціації: битва українських козаків з татарами... багряна заграва від палаючого надвечір степу перетворює козацьких коней на “червоних”, а обличчя самих вояків на чудернацькі образи, один з козацьких вершників з нальоту скочив у воду. Однак на картині зовсім протилежне – цілком спокійний оголений чоловік верхи на “червоному коні”, купає його у чистій прозорій воді. Що це? Спрощений підхід – і перед нами молодий П.Сагайдачний, чи це просто епатаж публіки? Зазначене передбачає явно не стандартний підхід автора до свого дослідження. Отже відкриваємо книгу.

Як зазначає у передмові автор, Петро Конашевич Сагайдачний належить до людей, “які завойовували авторитет у сучасників аргументами конкретних звершень та магнетизмом своєї особистості, значущість яких підтверджені часом”. Природно, що такі постаті привертають значну увагу не лише її сучасників, але й наступні покоління пересічних громадян і фахівців. Їхня доля часто овіяна легендами, міфологізована та спотворена. Тим більш, якщо для відтворення історичної правди у дослідників бракує джерел, як у випадку з постаттю гетьмана Петра Сагайдачного. Тому навіть “не максимальна мета”, а завдання “скромне” та “реалістичне” – “вивчити біографію молодого П.Сагайдачного, тобто установити час його народження, з’ясувати соціальне походження, освіту та виховання, вибір юнаком життєвого шляху, створення ним власної родини” (с.6) – є більш ніж актуальне й потрібне.

Передмова монографії П.М.Саса визначає не лише завдання дослідження, але й ґрунтовний аналіз необхідних джерел (як опублікованих, так і з архівосховищ України, Польщі та Росії) та історичної літератури. Достатньо цікавим є й стиль самого